

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă esc de 2 ori: Mercurul și Dumineacă,
Ediția, cîndu concesă astoriale. — Pretul:
pe l anu 10 fl., pe 1/3 fl. v. a. Tiere externe 12 fl.
v. a. pe un anu său 21/3 galben mon. sunătorie.

Anul XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., si pe la
DD. corespondenți. — Pentru serie 6 er.
Taxă imborală a 30 cr. de făcere pa-
blicare.

Nr. 53. Brasov 19/7 Iuliu

1871.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Brasov 18 Iuliu 1871.

In momentele dării pe ghinioncă engeta și copilul, ca și pote ameninția spargerea capului, deca și va perde echilibriul avantelor sale, asia antagonii politici ai daco-românilor în tôte, manevrele lor cu caușă năstră încă calcula toti pasii și pastreaza una atitudine maiestrisă cu rezerva bine calculată și în cele mai mici obiecte. Abia se începuri săriatese municipale în obiectul organizației noastre și partită stapanitoră se îngrijește de timărini a jumătății apă de pe moară partitelor opuse. „P. Național” portând frica, ca partită liberală va fi urmărită la organizare, și pretindându autonoma reechia va avea manunchii potențiali de contrariare; mai verosu din Ardeleană, dice, ca aici va merge mai greu cu organizarea, pentru că comitatele ardeleane fiind mai mici, acoperirea speselor va fi mai apăsătoare și deca voru trebui se suplinescă spesele cerute la administrație comună, umeri locuitorilor voru fi mai apăsăti de dari, decat cu cei din alte comitate ungari; și atunci vine apă de pe moară agitarilor reactionari daco-români, cari gravitează catre Viena și București, cari agita fară întrecere pentru autonomia Ardeleană sau celu pacină pentru administrație internă deosebită*, și nu e imposibilu, ca stângă va exploata și acăstă impreguire. Astăză organul partitei domitorii propune, ca prin una împărțire nouă a municipalioru din Ardeleană să potă ajuta reulu, și pana cîndu se va aduce vindecare radicală ar fi de lipsă, că dietă și ministerul se adă una astfelui de corectivă, ca spesele municipialelor se să potă acoperi fară alte rubrici noi. Pentru și de dorit, ca în partile ardeleane se face una nouă împărțire politică încă sub durata acelei diete. Afara de acăsta cu aspirația de autonomia vecină, de trecului vindecător în ameliorarea ardeleanilor, privindu la prejudiciale ereditate din tri-nationale timpuri, se indeosește, ca s’ar potă face nouă împărțire asia curundă.

Facia cu acăstă fraternisatoră — simpatia a organului partitei deákiane, care nu mai slabesc din prepunere lipine, ca noi daco-români — suntem reactionari și tragem catre Viena și București, nu ne mai vine a mai crește nemica, dăr’ nemica din tôte vorbele manevrelor sircetilor dilei; altfel trebuie se le marturismu cum cum pretinsu noi români și prin acte publice, ca fară o nouă împărțire și arendare a municipalioru, după nationalități, multimire nu va mai fi nici odată între națiunile Ardeleană, dăr’ nici între cele din Ungaria, după cum s’ar potu convinge și dietă de atâtă ori.

Romane dără, că la reconstruirea comitatelor nu se facemu rezervele noastre; dăr’ înainte de tôte se ne punem umeri spre a conduce pe toți cei îndreptățiti la alegeri în comitate, ca se nu româna afară, neinscris într-o celăi îndreptățiti, de ore ce mulți din indiferențismul său din impreguriare, ca s’ar primi pasivitatea la alegerile distali, nici că au mai vrută a sci, că se-si scotă dreptul politic său dreptului de alegere, de care acum avem cea mai urgentă și mai imperativă necesitate, că seceserim cu celu pacină stată influență prin comitate,

încă facandu macară a 5 parte din membri alesi, se ne pôta pretende și garanta dreptul de limba, că se nu românamu cu totul ignorati și prin comitate că naține. Nu se pôte destul urgita acăstă, deca nu vremu se ne ignoramă noi insine pe noi, picăndună gutulă la jugulu sclaviei politice, pe ani înainte. —

Una combinație între dualismu și centralismu unitar, încă se pôte face din evenimentul, ca arhidiții și prelatii, cari de trei ani paraseră se-natalul împ., resparua în casă a domnilor la votarea bugetului în Viena. De cîndu se decise constituția din Decembrie cu dualismul, principiul imperialistic nu aflată oportunită la un partea la corpul reprezentativ numai și unei parti din monarchia din motivul general presupus, ca vrura a română de departe de formă de stată dualistică. Acum, deca arhidiții ar spera; apoi or’ ca s’apușu în porină o alta formă de stată, or’ ca feudali cu clericali ar resuști cu influență lor în ajunul unei unitati monarchice, care le convinse arhidiților spre a fi reprezentanți ai întregiei monarhie, tertium non posset dari. — Totu la acestă reflectă și „Reformă”, organul deákistilor, care nu se pôte înălță, ca min. Hohenwart vre, că dietele se tramita deadreptul la delegațione se-natalul împ., pentru că atunci în delegaționi Unișorii ar’ deveni că o provinție apartenență Oslagianiei cu concursul delegaționii ei. El d’apoi de altu reu se mai teme org. deákistu; se teme, că solidaritatea națiunilor, care se incinse și pana acum, le pôte pușe sub cestiu dualistică tineala și vietiua Ungariei devine deochiata. Orcum, dăr’ asia cum suntu, nu voru române lucrurile. În momente că acăstă castigulă cade tota în partie coloru, cari nu slabesc din reînnoirea importanță a pretensiunilor îndreptățite, pre catu se potivesc cu năoșelă încercări. —

Invoile

in privintă a comunelor amestecate române și serbi din diocesee de mai înainte ale Aradului, Versișorului și Temișorei:

I. Obiectul acestei invioile suntu acele comunitati besericesci, locuri de serbi și romani de beserică orientale și după limbă amestecate, cari pre temporii și înalte rezoluționii din 24 Decembrie 1854 se adau în diocesee de atunci ale Aradului, Temișorei și Versișorului.

II. De atati comune amestecate au și private într-o comună besericesci romano-serbesci, îndegitate sub I, în cari se adă celu pacină 100 de sufele de una naționalitate facută cu una numeru egală și mai mare de cealaltă naționalitate, în comună legatură de comunitate besericesci.

Acele comunitati besericesci, în cari se adă serbi și romani de confesiune ortodoxă în legatură comunala besericescă, însă n’ajungă numerul de 100, nu vină sub periturație, regulat prin această invioială; dăr’ se observă expresu, ca prin această nu se prejudicează nici una dreptă ce li compete, dăr’ deschizintă, ca dreptul de proprietate a fizice care parti române rezervat.

III. In comunitatiile amestecate, îndegitate sub II, este liberu făcerei parti, stată serbilor catu și romanilor, fară privință, ca suntu majoritatea său minoritate, a cercă despartirea de lega-

tură comunală besericescă și împărțirea averei besericesci comune pentru realizarea acelei despărțiri, și adice fia spre scopul de a trece în cealaltă metropola națională ruđita, fia încarn numai pentru a de forma sub jurisdicția metropoliei, în care se afă, o comunitate besericescă propria naționale.

IV. Asupra unei astfelii de cereri, fară ameneare se va începe și eșeful pertrăcătorul de despărțire — cu modalitatea ce se va norme mai dispu.

V. O comunitate besericescă nouă, ce astfel se formează, pôte se există stată că comuna besericescă de sine, deca nu are midile dulice de a se susține că atare, — său ea pôte se se adfilize unei alte comunitati besericesci comationale.

VI. In privintă a averei comunale besericesci se stăoresc în cointelegerile următoare principiul valabili pentru ambele parti:

1. Proprietates exchisiva, recunoscută de parti că atare, atâtă în privintă a obiectelor misticări cău și celor nemisticări, romane parti, a carei proprietate este, nu vine deci sub împărțire, ci se separă mai înainte de tôte în favoarea proprietăriului.

2. Obiectele comune, misticări și nemisticări, se vor supune împărțirii după următori a înviela.

VII. Unde se afă una și două sesiuni parohiale, împărțire se face asemenea, egală; unde suntu mai multă de două sesiuni, trebuie stăruita că împărțirea în privintă a sesiunilor ce trece preste nămerul de două, se se face cu considerarea tuturor impreguriilor, după cea mai posibile ecuație.

VIII. Cartile besericesci liturgice și rituali, aparținări parti in a carei limbă suntu scrise, și asia cele slave serbilor, cele românești romanilor. Alte obiecte besericesci misticări se împărtesc între ambele parti după proporțiea numerului sufelelor, și adice pre catu se pôte în natură, pre-ținută nu, în echivalență ce voru stări partiile într-o sine în cointelegeră.

IX. Beserică comună o primește pre langa desdaunarea defila — ceteris paribus (intre asemenea condiții), parte ce face maijoritate.

Desdaunarea se face în bani numerati, său după invioială partilor în valore de bani, într-o proporție după numerul sufelelor.

Desdaunarea se respunde său indată, său în termenul celu multu de cinci ani. Dăca partea ce a primită beserică, în acestu restimpu nu respunde desobligatiunei sale deplină, cealaltă parte este în dreptă, său a cere ecsecutivă, său a lău însasi beserică, pre langa o desdaunare ce va fi a se stări după această base și a se plăti într-un’ asemenea restimp. In casu de neimplinire nici acum a obligaționii luate va urmă neconditionata ecsecutivă.

Totii credinciosii maioresi de genul barbatescu ai acelei parti, care lea usura și platire, garanțează ca avera loru pentru ce că imprenă detori; în casu deca său sumă de desdaunare în timpul defipu nu s’ar solvi deplină, si asia deci în protocolul de invioială va trebui anulită consentimentul, respective dechiarările loru expresa, si insirați numele tuturor. Firesco, ca prin acăstă nu se eschide nici altu coresponditoru modu de garantia și ipoteca, la care s’ar invi partiile.

(Va urmă.)

AUSTRO-UNGARIA. Vienă 13 Iulie. La votarea bugetului min. de resbelu, min. dis. în delegațiune, ca 800.000 ostași ceru spese, și pana acum se potu pune pe pitoru numai 650 mil., timpul de facia și favoritoru de armare. Dupa votarea bugetului amananduse ambelor case ale senatului imp., pe 22 Augustu va reincepe activitatea dietelor provinciale. Min. Slavy cu consil. de societate Dr. Zlazal vine în Ardealu spre a vizita carantinile.

Miscarea din 1821.

Discursu citită la serbarea societății Româniștilor pe campul Cotroceni în memoria lui

Tudor Vladimirescu.

(Urmăre.)

O cauză si mai grava, care a impedeat p. marele Oleanu a-si desfășura apostolatul, au fost cicoii, fătăii grecilor, muscalilor, tircilor, servili, lingării, mincinoi, cradi.

Rusia, provaslavnică Rusia, la începutul acestui secolu credid, că e momentul de a încorpora Muntenia și Moldova în posesiunile sale.

Napoleon L. o impedează prin resbelul din 1812, silind-o a se multumi cu Besarabia.

Dupa tractatele din 1815 Moscovia nu uită planul său: astăzi numai ocazieane se luă implinește.

Esteria greco-slava cu Ipsilante în capu ei servă de instrument.

Ei bine! Cându Rusia se găsește a nișă paternul, unde diacu șegele străbune, — boieri, care aveau cărmă tieri, care erau datori se aperse drepturi sante, mergu do se tăresc la pitorelui înaintea lui Ipsilante, jurându-i credința și supunere vînicină!

Cându Tudor Vladimirescu intră în București și chiamă poporul sub standartul său, boieri fu-

gii scriu risulori între altele și următoarele, la 18 Martie 1821:

Sermană Valachia gustase fericirea în cursul celor 7 ani ai resbelului din urma, veseleină dă vederea neînvinzorului trupe ale Majestății Vostre ortodoxe și amaginduse de dulcea speranță, ca și fiu ce desverseră mastuită.

Auditii cum se relesau boieri, finduca potocă și muscalul striviu sermană Romană!

„Pentru numele lui Iudeu, Sire, milostiresc-te a ordonă puternicului vostru trupe se intră în nevoită tără a Văcheliei!

Auditii cum boieri cercau înrăstă, finduca pri-vilegiurile loru se amenințau de resbelul Tudor!

Aceste scrisori, datorite publicării din Bolaiacu, voru remane stemei piramidei despre simientele boierilor nostri, despre dorul de tără!

Ei bine! Cum voiai, că Tudor se reușisea, cando n'avea în partea lui decat panduri, cari și ei, că oménii simpli, fără instrucție, erau leșne de coruptă!

Cum voiai, că unu singuru bracu se se lupte contre statour legioni?

Dér se și fi luptat, totu inca Tudor invingea; trădarii inse nu pote nimeni reziste!

Boieri, puții fanariului, mergeau cu vîlcioșugă, ca-d n'aveau curagă a lopătă pe fața contra Oltenei, care o' privi și i ar fi bagat în pămenta.

Ori cum inse revoluționea lui Tudor — si a datu rôdele sale; din sangele lui au există drepturi sante ca și se hrăpiseva; domniafanariotica a înecata.

Nationalitatea romana amortise cu totul pe la finalul secolului trecutu.

„Ocupația numai în simienteal religiosu, — dice d. Bolaiacu, — ea se absorbea în provaslavnică slavonă si în ortodoxă grecă. Români -si-dan viu și sângeli loru, cando risulori, candu grecilor, său ori cui altu sfara de loru insi-že, afară de nationalitatea loru.”

Tudor Vladimirescu sgudie puternici starea lacurilor si desfășura națiunea tocmai în acele momente, în cari, demoralizat, ca pară a îmbaciște repausul alor morti.

Ei bine! Ce facem noi pentru marinomosul Tudor, care scrisse cu literi de sange dreptările calate ale patriei?

Ce facem noi pentru tine, eroile, cari ne scăpați de acea rasa immorală si funesta, ce ne despoia pana la ure, și răpi ocazia politica, ni distrugea armatele, ni înhicdea școalele, vestigii ca-racterului naționalu si orumea moravrurie?

Ce facem noi pentru tine, Tudor, care ai

murit parasit de toti si tei in modulu celu mai crudu, celu mai neomenosu?

Ce facem, dlor? . . .

Poporul cintesce memoria lui Vladimirescu -si-l aspetă; urmăsi boierilor dela 1821 l-au uitat cu totul, si candu andur despre elu, puf-nescu de risu, numindu Zavergu; animale tinere, dv., ati venită aici se i serbiat astăzi aduce aminte!

Intre o epoca, in care spiritul de partită a pre-facut cintesile cele mai vale în lupte de individuali, cando sublimul rolul alor revoluționari se i co-borit la resturnarea personelor, cando români sunu desbinți în două sau trei tabere dusmane, cando boierismul ingropat cu 1821 -si a redicat capulu si ameninția, — este mandru si frumosu, că cei care tienu la muncile de romanu se i serbeze membrul martirului Vladimirescu.

Si deoarece suntemu pucini, amu adeneu a con-victie, ca toti romanii adverseati se inchina memoriei lui Domnul Tudor si ca va sosi timpul, că acăsta de se fiu o serbare generala în totă tără!

Va sosi timpul, cando toti voru dice ca episcopul Buzulei Cesarius în discursul său dela 5 Aprilie 1825:

„O anul 1821! Tu cu adverseatu prin intrare -si de ai pricina românilor amarătunie, der' de odată se desteptare. Lunela tăla academică s'au încipiut pentru romani; diele tale inventa-turi siu facutu pentru romani; er' minutele tale ca nisoi sori luminatori s'au împărtășit similiturile românilor.”

Domenelor si Domnilora, mei! Istorii trebuie sa fie neapărători: altfel nu mai este istorie. Ea ne face acușe se intrebam noi, astăi tineri, abia intrati pe lume, se intrebam că înaintea ultimei judecati pe parinti nostri: ce au facutu cu revoluționarea din 1821?

Profitării ei de inventațiile marilor ma-tiri, vîțezui capitana, unicului romanu din vîcălu acesta?

Urmat'au ei pe calea deschisa de Tudor?

Parintii suntu respunditori inainte filioru de bunul stramoseci.

Grea reaspunsu, pe care de mii de ori astăi fi vruta siu altele!

Unu mare barbatu de statu, unu mare istoricu român, nemuritoriu Balcescu, ni face o destina-tuire trista, der' pretioșa, în testamentul său po-pulicu:

„Rezultatul revoluționei dela 1821, — dice elu, — fuse, ca castigaramu caușu nostru în facia cu turcii. Castigaramu inse revoluționea națională, adica furam descoibită de fanarioti, dera perduram-ua urma revoluționie democratică, ca-ci regula-men-tul organică constituî cu mai multa tarăi aristocra-ti, si populu în locu de a fi asupritu numai în numele proprietății. Care trebuiesc der' a fi pro-gresiva a revoluționei din 1821, eră a organiza-democra-ti si a liberă pe tineri, facandu propri-e-tari . . . Noi ne amu facutu revolutionari, — continua Balcescu, — numai că se punem u ma-nu pe putere.”

Aici a fostu pecătul de moarte.

1821 dică: diosu straini! diosu fanarioti! diosu cicoii! 1848 se saru'a cu densii si chiama-la, o măsă tădeputăreñe nemuritorii!

Auditii proclamatorii din 1848:

„Cetățenii, voi toti, prenuti, boieri, soldati, ne-guiaitori, industriști, de orice clasa, de orice nomen, de orice religie suneti, străini, cari ve gasiti în capitala si în orașe, francezi, nemți, serbi, armeni, bulgari, israeliti, armate pentru a tienă linisaca. Patria nostra este, este a vostra; ea ve primisce; ea ve chiama de aici înainta la aceasă masă; ace-lasă ospiteri de fratia năi și gațu; vom ave-a-lesă drepturi.”

Faptul revoluționii muntenie din 1848 era plin de ideele cosmopolite ale Franciei.

Fratii ardeleni vorbiau altfel.

„Ce este lumeni'a pentru vedere, — dice nemuritoriu Barnautiu, — solele pentru crescere plantelor, vorb' pentru cogătare, aceea e na-tionalitatea pentru vari-care popor; într'en'a ne amu nascutu; ea este mama nostra; de suntemu bar-bati, ea, no a crescute; de suntemu liberi, într'en'a ne miscam; de suntemu vii, într'en'a viem; de suntemu superati, ca ni alini durere cu cantecele naționale; prin ea vorbim astădi cu parinti no-stri, cari au traitu inainte de mihi de an; prin ea ne vor cunoște stranepotii si posteritatea preste mihi de ani; nationalitatea e indenmulu celu mai pa-tiente spre lucrare pentru fericirea geniuilor om-enescu.”

Astfelu vorbiau în 1848, la 20.000 de ro-

mani de pe Campi'a intinsă dela Blașiu, repausata Barnautiu!

De ce n'a fostu ascultatii de oménii nostri dela 48? — Erau departe astădi pe calea națională!

Principiile revoluționei dela 1821 au fostu ne-socotito în 1848, oménii, chiamati a dispune de străi' tinerilor români, adi cintat pe nemuritoriu Tudor! Dlori au venit cu libertatea, dör' au cintat, ca libertatea fara naționalitate nu se poate intelege; ca nu este docatul sclavia, înținere, a-mintire!

Gresindu punctul de plecare, amu mersu din reu in mai reu!

Orbirea loru a adusu stăres de adic' strabateti campie intins ale tieri; erb'a campului re va imbetă de miroslu ei; murmură misterioșa a na-turie re va incanta; riurile cu undele loru re voru recori; der' cintandu mai bine, ve, vîtu convinge, ca pucinu amu inaintatul dela 1821 pe calea na-tională.

Simientele românesci s'au slabit in totalu. Amu facutu multu pentru progres in civiliza-tiune, der' amu vîtuu originea noastră. Amu imbraciatu cosmul, orbindusii ochii de a vedea pe fratiorii nostri cum se topescu in lacrimi si dureri! . . .

Amu indragită stramisul, tocmai po acela', care a repusu capulu nobililor simientele ale stramisilor, stîngindu suflare de viață, ce redică tota tără contra dusmanului său a Domnului hotu; imbecilu siu de la sange cu străini; pe apodru Pricipele din Mosioroiu se devină Movilia; ce face pe pop'a Stoica se-si lasă Evangeliul pe altariu, op-calea lui a se besericoi, si cu sabi'a incinsă se devină Farsacian!

Resofot sangerosale pagine ale cronicarilor, si vîti vedu, ca elementul străin a slabit caracterul romanu prin slugaria, a interpretării strău-tradiției, a demoralizării naționale prin stricarea moravrurilor, obiceiurilor si instituțiunilor, in fine a desorganizat tolu statul românesc, care odată punea popu colosul otomanu si era zidul nespu-nabilu al crestinatatei;

Si cu tote acestea, cando suntemu convinsi, ca vîctoria tieri depinde dela desteptarea simiente naționale, noi cu unu cinismu infiorator ridoma, candu nu se vorbesc de romanism!

Auscună de selbatoci, de necunoscuti ai soli-darității poporului, po acel cari tienu la na-tionalitatea loru!

Dér' atunci, unde suntu interesele flacără popu-

(Va urmă.)

Discursul lui Gambetta, rostitu la Bordeaux, în sală Laurendiu, în audiu-nul comitetului republican.

Domni si scumpi concetataini!

N'au vrutu se mai punc pitorul pe pamen-giu, de unde plecasem, dupa obosolea ce cunoști: n'au vrutu se me intorc in Francia ca se-mi leau parte la responderu si silifiole partitului republicanu, fara a me opri la Bordeaux.

Trebuea se ve exprimu, dăvăra, care repre-sentati unica facutu in partitul republican, totu simpatia si u recunoscinta ce ve pastreaza — de departe că si deaproape — pentru simientele ce mi ati arata totudeanu si totodată . . . pentru ce ore n'asi spune? . . . amu vruta, in ocasiunea situatiunei statu de grave, in care se adă tără, se ve spua, fara nici o precugatire personală, — pentru ca nu suntu candidata in acestu depar-timent — ceea ce speru, ceea ce azi dori.

(Aici oratorele si interpretul de aplauze.)

N'aplaudam, domnilor!

Or'a e pres multă solenă, pentru că se a-veniu uni pentru altii altfel de cuvinte decat ale stemei si increderei reciproce (pres bine).

Situatiunea actuală a Franciei, cando o ec-aminează cineva deaproape, cando e insufletu — pen-tru acăsa escamătura — de pasiune catre dreptate si adeveru, adica candu are, spre a se garanta contra iluziunilor animei, regulile ratinim, acăsa situa-tiunea e forte mulu in stare se ne inspire cele mai adenici intărișari, der' ne invita, a lău mesurile cele mai barbatesci si ne opresce de a ne descur-agia. Se o studiamu, vom ajunge la conclusioni, ca deasă partitul republicanu vrea, elu pote, si se dea scie, va ajunge se regeneraze acăsta tiera si se fondze int'ns' unu guvern liberu, la adăpostu de orice surprindere, de orice reacție si de orice lipse.

O astăfia de demonstrație si folositori se faceau astădi si pe care trebuie se o facem, mai cu seamă in faci' competitiorii partitelor monar-chioș, nu numai spre a aduce triumful pri-e-

pialor cu ce ne unescu; dăr' mai aleșu — nu trebuia se incetam una minuță de a o repetă — spore a dă Franciei mantuira ei.

In această oră, ca se vedea în tiere?

Nesce români, cari în totă timpurile au insulata democratia, cari au uriaș' său din nescinția său din interesul personal, îl vedeam exploataud în castigul lor credulită și frica, desfigurându-sistematic omenii și lucrurile, și silinduse se atrăbu esecurile celor din urmă luni republicei, căci i suntu detori cu toate asta și a mulți, ca nă fost primii să perdiți.

Si en găsesc, ca într-o situație actuală și situație ce se desfășura în Iun' îoi Mai 1870 ecscătoare și asemenea plina de învățătire.

In Iun' îoi Mai 1870, Franța a fost intrabăta, și scăz de cine și cum. Dăr' nu e mai puțină aderatură, ca era investiția cu ce drapel de a se pronunță asupra destineelor sale. Cu ajutorul coaliției tuturor fricilor, acătate de o presă plătită, cu ajutorul coaliției intereseelor celor mai josoră — interese dinastice, interese de paraziți — Franța a fost surprinsă, votului ei a fostu surprisit; dăr' cu toate asta, ca nu - si a pronunțat mai puțină otarire, și, ca o rapedinte că de trasnetu, trei luni după această otarire, destinele i se impingeau și era pedepsită, pedepsită preste marginile dreptatei, pentru ca să a datu în manele criminale ale unui imperiu.

Astăzi, sub numiri diferite, i se pune acasă întrebare. Vrea inca odată se abdice și se fă reștrama în vasele dinastierilor?

Sub orice nume s'ar ascunde lucrurile, vedeti ca e totu intrabăta de a se dăcă Franța's vrea se dă aitoră, și deasă teribilă intercarea, din care i se sangeră și ciupită a învețat' în sfrîntu a se conduce singură și de sine însăși.

Dăr' unu lucru mangătoriu, eu totu escoșeșe ce s'au comisură cu crimele, cu care se îmsemna caderă comunei din Paris, eu totu curentele de calumni, care se prevalise în contra partiei republicane, în midilucoul resibiliului civil, tîr' - și a pastrat sangelul celu reac: alergilor municipiale adoveditu cu dăouă de după această ingrostitoare criză, tîr' nu se lasă se fă dusă la reclame. Această e o experiență, care trebuie se no înspre răbdare și intelectuionă în acțiunea politica. Credu, ca în facă, unire facute între diversele națiuni ale opinionei republicane, putem dă Franciei spectaculu unei partide discipline, care în principiu sunt, laboriose, destete și otarire la orice spre a convinge pe Franță de la facultatele sale guvernamentale. Într-unu cuventu o partidă, care primește formulă; putere se fă inadăunat celu mai intelectuional cei mai demnu.

Trebue dăr' se finu căi mai intelectu! El bine! această nu ne va costă nimicu, pentru esențile cuventu, ca nu este politica în adeveru intelectuă, în adeveru secunda decat aacei partidelă (pre bine).

Nu trebuie se ne lasamă și fi întorsi de pe calea cea drăguță nici prin calumni, nici prin injuri; - și am convictionă, ca deacă voim se ne teneam, bine și se remanem la post, deacă voim fară incetare, asupra tuturor cestuielor pose, se dănu resolvări republicane, vom ajunge în curențu a arăta, pe cale de contradicție și de comparare, pentitoșilor, cari ne disprezzisut și ne ignoră, ca valoram multă decat fațăjire, ca suntemu o partidă de guvernamente capable de a dirige afacerile, partidă intelligentă și a ratămei, ca primătă omenirii, cari impartește principiurile noastre vor găsi în adeveru garantele de sciință, de desinteresare și de ordine, garante de cari unu guvern nu este decat, o afacere în profitul catoru.

Trebue dăr' se mantinem si se sprinjim cu guvernul nostru republică, în faptu si în dreptu. Fara a discuta asupra națiunilor copilaresci, permiteti-mi a ve dice, ca unu guvern, în numele caruia se facu legi, se face pacă, se percepe miliardu, se dă justiția, se nabușesc rescole, cari ar fi fostu de ajunsu pentru a derima diece monarhii, este una guvernă stabilită si legitimă, care probăza puterea si drapelul seu prin actele sale înusi. Această guvernă se impune la respectu tuturor și ori cine lu ameninția, este una factiosa. (Bravo! bravo!)

Puterea se fă acelui mai intelectu, acelui mai demnu! Fără bine! Această este o prinsore, pe care trebuie se o primisore. Această nu este o formă nouă pentru mesce republicani; doam' lor este de a nu vedă distructiile funciunilor publice de catu meritului și virtutiei. La acestu respectu al meritului și al moralității amu chiamat no în desieri imperiali; și tocmai pentru ca moral'a se opune la orice transacțiune cu o putere intemeiată

pe crima si mantinuția prin corupție, oponitua noastră era atunci neimpăcată si revoluționară.

Astăzi oponitua supă guvernului republican, - și modifica si caracterul si natură, si planurile de purtare; pe trebue se silăesc si se controzeze, er' nu se distruga. Dă, vom si respectu pentru autoritățile noastre, respectu pentru legalitatea noastră, respectu pentru slgorile noastre, insă nu vom parasi dreptul de critica si de reformă; si finduca n'amu cerut nici odată favori la niemene, vomu lasă și votul universale se se pronunțe între acoli, cari ne desprezzisut si acei, cari au avut răbdare, si statonnică de a luptă pentru republikă si libertate (vîo aplaude).

Această conceperă a rolului oponitiei supă republica astern de diferențele de veră si de timpu. Este sicură, ca veră, voiu dică eroică, cavalerescă, a partidă, a tracătu dela împlinirea parțială a speranțelor ei si astăzi, candu este vorbă de a desvolta aplicarea principiurilor noastre, detori' ei este de a fi totu alațu de rece, totu atât de răbdătorie, totu atât de mesurat totu atât de dibace, pe catu amu fostu de entuziasmat, de vehementi, atunci candu era vorbă de a aruncă in noamă imitaționale corupție ale imperiului de dișeu (pre bine! pre bine!).

Dă, supă una guvernă, care pentru a manține ordinea a fostu silău a-si lăua autoritățile de legalitatea republicei, trebuie se scâmbă si a fi răbdători, a ne legă de unu lucru; trebuie că acestu lucru se fă imediata realisabilă, si se ne tienem de densul pana va fi realizată.

Si, domnilor, permiteti-mi a ve spune, ca deacă voim specialisă, cu catu mai vom centraliza puterile noastre asupra unui punctu datu, ca astăzi mai rapede vomu destepă aliați devotati în rondele sufraginiuniversale, care se pronunță in cea mai de pe urmă instanță si ca statu mai multă vomu secură terminale, cari nu despartă de succesiun. Unitatea, simplicitatea scopului, acestă trebuie se fă cuvenitul de ordin; însă nu este desjunău, de a-si fi impus nestranuită stăriu de a face din partea republicană o partidă de guvernamente; trebuie acestei partide o programă lamenită, precisa, inimică a utopieilor, inimică a încinerelor; mai cu se sănu se trebuie a se lasă înțeles de nimicu dela realizarea programei sale, si a nu se desgăză nici odată, a nu se obosi nici odată in luptă intreprinsă, pentru a refacă tîr', a refacă moravurile, si, smulgendu-o din ghilele intriganților, a oprim de a fi neicumăratu balotată intre despotismu si rasă-că. Trebuie a face se dispără reul, cană' la turorul retelelor; ignoranță, de unde eu potu decopat despotismul si demagoga. Pentru a combate acestu reu, dintr-o tîr' lecăuri, cari potu atrage atenția omenirii politici, este unul, care le domosește si se resuma pe: education și tuturor. Trebuie a sci, prin midilucoul caror mesuri, caror procederi, a dăouă de după desastrelă noastre, cari sunu de imputătu nu numai guvernului, pe care lu amu suferit, dar' si degenerare spiritualu publicu, ne vomu puté garantă de caderile, de surprinderile, de erorile, de inferioritățile, cari ne an costat atât de multu. Se studiamu nefericările noastre, se cautam causele, ca dantă dintr-o tîr' ne amu lasată se finu întreeci de ce-lalele popore, mai pucină bine însestrate de catu noi, dăr' cari inaintau, pe candu noi remaneam cu locu.

Dă, se potă stabilu, cu probe in mana, ca în inferioritatea educeației noastre naționale nu a dusă la infrangere. Amu fostu batuti de misce adversari, cari pusescu în partea loru prevedereas, disciplină si sciinția; ceea ce probăza, in ultim'a analissă, ca chiaru în conflictul puterii naționale, intelligentă remane invigătore. Si întru, într-o nu ignoranță, în care mascole suntu lasate a lincedi zamislesce, mai la epoca fîse acela crise, acela isbuțină ingrostitoare, cari apărui în cursul istoriei noastre ca unu felu de bala cronica, astfelin incat u să pută anunția de mai inainte soisarea acestoru imense fururi sociali?

O! trebue se ne scăpam de trecutu. Trebuie se refacem Franță! Această fă vai strigătu, care a dăouă de după desastrelă noastre, a este din tîr' pepturile. In timpu de trei luni s'au adu acelu strigătu sacru, luminare subita a unui popor, care nu voie se pere. Acestu strigătu... nu se mai audă. Nu se mai audă vorbindu astăzi de calea de complicită dinastice, nu mai este celiștună decat a de a sci, care pretendențe va culege pentru denisul sfârmăturile patriei în primește. Trebuie că această se inceteze; trebuie a înălța cu o mână otarita aceste scandalosă rivinri

si a nu se mai gandi decat la Francia. Trebuie se ne întrecoiu spre ignoranții si spre desmostenitii si se facem din sufragiul universale, care este putere prin număr, o putere luminată prin rație. Trebuie se facem republică deplina.

(Va urmă.)

Cronica exterană.

ROMANIA. Proiectul conveniuneei cu Strasbourg s'a retras, dăr' acum proiectul conversiunii datoriei în 50% nu se va retrage, ci luate la desbatere insula multă temere, ca România va ramâne si asia cu datoria mai mare pe gât, de cam face prețului lucrului facută. —

Depesă trimisa regelui Italiei din Iasi subsemnată de d. primarul Crist. Cerchezu, Nr. 7785, 1871 Ianu 23:

. Mai. Sale regelui Italiei!

Municipiu Iasi, rech'la capitală a Moldovei si actualmente a dous' capitală a României, a servat cu entuziasmu dinu', in care nemuritor'ă Rom', mai'ă noastră comună, grăta statonniciei voinței Mai. Vîstre, a redovenit capitală Italiei. Interpret voinței consiliului meu comună si ală tuturor concepcionilor mei, urmasi ai colonistilor veniti pe teritoriile Dunărei cu imperatul Traianu, uredu Maiestatei Vîstre si dinastiei sale, ani multi și fericiți. Strigă din fundal unime: se traiesc Victore Emanuele, întemeitorul Italiei unite, mun'ă noastră! Se traiesc Rom'ă capitală lumiei! —

Festivitatea din Rom'ă. Din foitanele scămetu următoarele:

Evenimentul celu mare ală dilei si de securu si unul dintre cele mai mari ale istoriei universale, a tracătu. Victore Emanuele reside cu regimul seu in Rom'ă si unitatea Italiei o făpta indeplinită. Imeusa a fostu multimea străinilor cursi si populațione Romei se potea prețui in dima remarcabilă de 2 Iuliu fara sfiala la o dimetate miliona.

Tocmai la 1/2 1 ora sosi ductul reg. la gară festiv decorata. Cu bucurie se vedea falafindu langa stégul Romei si cel' ală Florentiei, o așteptare ingenioasă pentru acel'ă orasă, care cu negare marinimăda recunoscut primatul urbei eternă; principiu Humbert, ministrii, reprezentanti senatorii si camerei deputaților, sindicul si consiliarii municipali din Rom', primarii celorlalte orașe italiene si multi civi reduti sosira aici spre primirea regelui. Că multiamire pentru partecipare erau pre Corso insemnele celor o sută orasie italienesci asiedante.

Garda națională si garnisona paradau pre drumul la Quirinal. Cea dantăi sosi asia de nemerose, cum inca nici odată pana atunci si formă patru legiune.

Primirea regelui inasă a fostu inscriția de unu entuziasmu nedescrisiblu. Indată la inceput i presentă o copila mică o cununa de lauri cu evantie: „Primesce, rege-barbatu de ondru, acesta cununa, pre care forte și o să merită!“ In equipajul primu de curte siodane langa regale președintele consiliului, vis-a-vis sindicul Romei si generalul De Sonnaz. Principiu Humbert calaresc dealeata.

Inainte si din dreptu insociai equipajul gardă națională calari si curasieri.

Cei din urmă cu deosebită susciană atențiuțea românilor prin tienut'lor martiale si fura salutati prin strigări sgomotose de aplaude.

No descriptibile suntu tōte ovatiumile, care se adusera regelui pre drumul seu spre Quirinal. Aici se indresca mai tōta populațione si numai cu greu - si potă face drumu ductul. Se audia numai una strigări continuu, care numai incetă. Florile plioan din tōte ferestrele, carpe se veltieau si pelerini sbloau in aeru.

Pe placia inaintea palatului regale erau asiilate tōte reuniriile literarie, scientific, artistice etc., ceea ce cauzează o mica intârdare. Ajunsu in palastu trebui se arate regale de repetite ori populor; dupa aceea se facă jugraba liniste si

multimea se miscă în tacere regulat și fără strigăte spre Corso înderupt România să păstrează și în bucuria cea mai mare o demnitate malestătică, care acestui orașului și asta de propria.

Reglele primii începuturile parlamentare, sindicatelor prezente și autorităților militari și civile. — T. R.

Varietăți.

Concerturile domnișorei Agnese Despuțea dela teatrul "Scena" din Milaș.

In ambele concerturi date încă din același domnișor, ne încredințără, cumca avem înfațită o artista de importanță nedisputată. Espreșuse un cantar denușat arata ună intelecte profunda a artiei dramatice, cum rareori și potă găsi cineva la cantărele italiane. Vocea sa este ună din cele mai placute sunătorie, în totul poenitul deplin perfectă, să se știe foarte bună și coloratură pentru unuia "cantăreț dramatică" de estindere suficientă. Aplauzele generale vîr repetite, cu care s-a salutat domnișoara Agnese Despuțea, i-au dată convicționă, cumca publicul săie apreciuă totă calitatea excepțională menționată.

Din concertantii merită a fi numiți tenorul român, cantărețul de opera, d. George Dima, a carui voce de băsă minunată sunătoare și a căruia cantică cu sentimenti și bine cecescutu, avă efectu, încă toti auditorii erupseră în aplaudare. Vîr. D. Dima are înaintea sa ună cariera artistică strălucită, în care ei poftim din sufletul succesorului colo mai eminentă.

Douăzeci pianisti Felsthal și Frank, precum și d. flautist Kuhert, violoncelist Silbermann și d. violonist Hahn, care au contribuit prin producționile densilor excepționali la aceste concerturi, au dată dorată, cumca publicul de aici posedă între ei, artiști buni, care încă se grăbesc să aplaudă moratoriile.

Observații critice asupra **Abecedariului** pentru școalele confesionale greco-catolice din dieceseș Gherla, compus cu aprobarea preș. ordinariatului diecesan de Ioan P. Popu, prezent gr. cat. la institutul corectorial transilvan din Gherla.

În diele acestea am primită dela una confrate său meu un exemplar din Abecedariul indicat mai susu. Mai înainte de a lăua în o privire mai aproape acăsta cărtă mentita pentru începătorii școlii elementare poporali și am pus la judecăta onorabilului public observaționile mele, fă-un permis a arătat:

1. Necesitatea Abecedariului său a primării cărtă de lectura și a

2. Principalele didactice, ce le pretindu-pedagogii moderni, că se le observă respectivii autori la compunerea Abecedarielor.

Necesitatea Abecedariului și recunoștusa de multă. De și unii pedagogi erau de parere, ca inventându-măsimele de citire și tăbilele de parte, Abecedariile ar fi superflue, toți esperința de tōtă diele ne ar învăța, ca și mai bine, candu fiacare scolaru - si ar Abecedariile său, de o parte să spredă și mai exact literale, și de altă parte să repeată și casa cele învățate. La metodul legografic mai are Abecedariul și aceea preferență, ca-cădintă decopiază literale, numai în acea măsură, după cum se vede în carte, pe cindu copierea literelor de pe tabă său tăbilele de parte le face mai mari greșită. Drept-acces Abecedariului va fi să prevenitorii neapărătoare de lipsă și va române în lumenea civilizată "cartea" cea mai lată și mai cătită.

Aratându-necesitatea Abecedariului, voiescă a trece la principalele didactice, ce le pretindu-pedagogii dela autori moderni și la Abecedarielor. Scim cu totii, că continutul Abecedariile noastre înainte de acesta și în două diecenia. Elă adică începeau cu alfabetul, după aceea aduceau necesar silabe fară nici una inteleșu, apoi afara de imperiale cerascu, cele dice porunci, tatal nostru, simbolul credinței și cetera legi scolare, nu conțineau alte bucali de citit. — Astăzi însă li s-au datu Abecedarielor o periferie mai largă. Ele conțin materialul din totă obiectele de învățămînt. Acestea și aranjau astfel, încă correspunde principiului didactic: "dela usioră la mai greu, dela simplu la compus, dela cunoscut la necunoscut etc.". Silabele, fară nici una inteleșu, mai cari

nici nu vine în limbă respectiva, suntu eschise cu totul. Aici au locu la începutul cursurilor de o silabă și propositiunea scurte. Bacatile de citit se cuprindu unu intragu, se șteau, materialul din tăbile să se șteau intuițiv și străgorău.

Premiindu acestea pretenții, voiescă a trece la opisoriu din cestiu, înse nepotendume lăsată în specialitate - pentruca facundu-acătă, atunci criția ar fi cu multă mai voluminoasă decât opisoriul cestiu, - mo voi ocupă numai cu momentele mai principali relativa la acesta opisoriu. Abecedariul e compus astfel, spre a se aplăca la densul metodelor legografice sau al scriptologiei, adica metodelor de a învăța cîtreia și scrisera, să scrierea și cîtreia deodată. Dintre toate metodele de a învăța cîtilul, cel mai natural, mai rationabil și mai practic, e metoda legografică: de aceea și intenționea d. autoru e lăudabile.

Ce se atinge de materialul din acestu opisoriu, apoi acesta de la pagina 4 pana inclusiv 16 nu me îndestulează, pentru că o parte conține silabe fară nici una inteleșu, ma chiaru și cuvente cu pronunție maghiară, și de altă parte cuvinte și propoziții, cari sunt prea grele pentru începători; d. e. ir, or, um, im, ut, it, ob, ox, az, u-te, uc, ec, ciu, cio, av, iv, ov, es, so, su, as, is, go, ga, gu, go, goga — „numită mortă mire n're", „no-na*", — „brumarelu nui boulere" etc. — La pagina 19 e primă bucată de cîtilu. Această avea locu în ori cărtă slă carte de lectura, numai nici nu; pe tructă și prea lungă. La pagina 23 se începe materiul de privitoare, intitulată „partea intuitivă".

Se vede, că pana aici nu a fostu materialul didactic! „Scolarii au pescuit în tulbură!" Sub titlul „Sunăti": „inu, ieu, iere, icona, ivora, ioin". Asia dă învestitorului, căndu va tractă ierile, le va aduce în scola și vaunge icona cu deosebi!

Asemenea se află sub „Inspirare": „zama, zâna, zâlog, zografu, zale, zebel, zacără", obiecte, cari inter se nu stau nici într-un necu. Bilete învestitoru, căndu va tractă zâdi'a", va trebui să fie forte precaută, că nu cumva se o strepăse!

Ca privire la bucatile de cîtilu, amu se obseveră:

1. ca acelle pentru princi de 6—7 ani suntu prea lungi;

2. ca materialul e reu aranjat, pentruca nu corespunde principiului didactice expuse mai susu;

3. ca reprezentant din istoria naturală și fizica lipescu cu totulu; d. e. „istori" a patriei și slabu reprezentata.

În urma maiu amu se obseveză și accea, că d. autoru prea îndemnătă la aplăca astănu, acușu la lasa cu totulu; d. e. „om" — „a-nu" etc. Asemenea trăctă și cu îndemnată.

Avându dă Abecedariul din cestiu defectele aceste, nu me semtiu în stare a lu recomandă nici un scolă, ci rogu pre marjinal ordinataru, că dăoreșe așă cu artă bune scolare, apoi atunci compunerea acestor a se o concräta barbaților de specialitate. —

Năsudu în Iuliu 1871. — Abecedariul și

Cosmă Anca, m/p., directoru normalie,

— (Societatea academică română). A

este prim fascicul din „Dicționarul limbă române", care va cuprinde aproape la 1000 tipărită în formatu mare, și va apărea în fasciculi de 4 pana la 50 căile. Pretină abonamentul pestru opulu întregu este 40 lei noi, din care dijumătate (20 lei noui) se va respinde la primele antaiul fasciculu, și restul după eșirea celor 50 căile. Abonamentele se facu în Bacărescu la cassariorul societății academică română, d. Demetru Iarcu, străză Pensiunării Nr. 22, și la librarie, și în districte pe dñi institutori ai școlorile primare și la dñi revisori; afara din marginile României libere, la librarii cel mai renomu. Domini colectanti, cari vor face 10 abonati, primesc unu exemplarul gratis și unu beneficiu de 10 la sută, cari vor face 50 abonati primesc unu beneficiu de 15 la sută, cari vor face 100 abonati primesc unu beneficiu de 20 la sută.

— (Produsul unea de tabac (tutun, doham) și Americe). — În anul 1870 în statele unite ale Americii de nordu s'au produs 428 milioane puncti de tabacu, din care 159 milioane s'a exportat, era 266 milioane au ramas pentru consumul din lăintru, pentru care s'a mai importat

din Cuba 2 milioane de puncti. De aici resultă consumul pentru impoartătorii statelor unite că la 7½ puncti de capu. —

Avisare.

In urmă la concluziul din 14 Iuniu a. c. al comitetului aranjatoriu pentru primele adunări generali a asociației române transilvane, tînende în urba Fagaras, la 7 și 8 Augustu a. c., sună cu onore rugăci toti acei p. l. domni, cari vor vol se participa la siedințele adunării numite, că se binevoiescă a se insinua la subscrisul primăriei urbane, președintei celului comitet, cela multă din dovești primăriei de timere siedințelor, și adica sună în 26 Iuliu a. c. însemnându detaliu, ca cum voiescă a participa, singuri, său cu stimulațele familiilor?

Totii acei spectați despiți insinuati, cari vor sună de la Cetatea Sibiu - și vor castiga informații despre cortelul de procurat la localul postei reg. ung. din locu, eră acine, cari vor veni de către Brasovia la otelul „Cetatea Parîsu" asemenea din locu.

Fagaras în 22 Iuniu 1871.

Georgiu P. Fagarasianu.

Prenumeranții „Gazetei Transilvaniei".

Transportul din Nr. tr. 217 d. 55 cr. v.a.

- II. Sa d. Procopiu Ivacicovici 5
Ras. d. Macedoniu Popu prepusu cap. 5
II. Sa Samuil Porutiu consilierul 5
ministerial de interne 5
Dr. Atanasiu Siandor profesor 5
soră preparandiale 5
Dr. Ioanu Maioru cons. de școală 5
Ras. d. Ioanu Antanelli vicarul 5
Fagarasului 5
POD. Beniaminu P. Densusianu 5
protopopu gr. cat. 5
Ioanu Balomiru senatoru 5
Mateiu Nicola, adv. regnic 5
B. Popu de Harsianu adj. regn. 5
OD. Dem. Kerekul par. rom. gr. c. 2
Georgiu Tomescu cancel. judec. 5
Dem. Macelariu ases. de sedriu 5
Ioanu Ganca preusa gr. or. coord. 2 50
Societates rom. de lect. în Lipa 5 50
Casina în Belusiu 3 5
DD. Vas. Maioru parochu gr. c. 5 50
On. societatea de lectura din Slobozia 5 50
cu mare suplinirendu sem. 5 50
I. pe care tramise numai 5 50
4 fl. acum 5 fl. ..... 4 ..... 4 4
Reuniunile de lectura în Nasaudu 5 50
Institutul de bai Sangorjui rom. 4 40
DD. Georgiu Sioneriu par. rom. gr. or. 5 50
Reuniunile circile de lectura în Aiudu 5 50
Casina din Aiudu 5 50
DD. Ioanu Maieru parochu gr. cat. 5 50
Petru Radu cancelista 5 50
Gregorius Hange cancel. c. 5 50
I. în pensiune 5 50
Teodoru Popu par. rom. gr. c. 5 50
Danile Angelu par. rom. gr. c. 5 50
On. oficiu comunale solisteana 5 50
DD. Iordachi Fratesiu învestitoriu 5 50
Demetru Petocasian, Gyér 5 50
Sumă: 368 fl. 05 cr. v.a.
(Va urmă)

Sumă: 368 fl. 05 cr. v.a.

Sumă: 368 fl. 05 cr. v.a.